

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1858 de Mitropolitul Andreu Șaguna
APARE SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe

se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile

se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr. 13.787/1939 Prez.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos.

„Priveghiați, stați în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă“.
(I Corinteni 16, 13).

Iubiții mei fii sufletești,

Solia păcii pe pământ, pe care a vestit-o oastea cerească în noaptea cea sfântă deasupra peșterii din Vifleem, a sosit astăzi din nou într-o lume învrăjbită și sfâșiată până la sânge.

Încă n'au fost uitate suferințele și nu s'au vindecat ranele produse de crâncenul războiu prin care am trecut înainte de aceasta cu două zeci de ani și mai bine — și iată, prăpădul unui nou războiu s'a deslănțuit peste o bună parte din omenire! Cele mai mari și mai înfloritoare țări, cele mai înaintate neamuri, trăesc acum sub amenințarea zilnică a morții și a pustiirii. Milioane de oameni pe front, în tranșee, în avioane și pe vapoare trebuie să-și pună în fiecare clipă viața în primejdia de-a o pierde, și alte milioane în spatele frontului — între cari se numără și copilașii nevinovați — se pot aștepta în tot momentul să fie uciși sau răniți de bombele aeroplanelor. Teama de viața proprie și durerea pentru pierderea celor apropiați împovărează greu și jalnic sufletele atâtor nenumărate ființe omenești.

Nu vom sta noi acum, iubiții mei, să judecăm din care anume și anume cauză a izbucnit războiul. E sigur însă că dintre toate cauzele cea mai de capetenie este aceea a păcatelor oamenilor (Iacob 4, 1) și e limpede că odată războiul venit pe capul lor, el poate fi un mijloc de ispășire, un mijloc de îndreptare și curățire prin suferința suportată cu răbdare și cu încredere în Cel Atotputernic. Acele popoare se vor alege cu cel mai mare câștig de pe urma războiului, cari vor ieși din el cu sufletul lor curățit și învins.

Dacă războiul nu s'a întins și la noi, aceasta nu înseamnă, iubiții mei, că noi suntem mai puțin păcătoși ca semenii noștri din țările aflătoare în războiu. Ci numai că

Dumnezeu se mai milostivește de noi câtăva vreme, doar ne vom îndrepta. E așa de ușor să se întindă azi focul războiului dela o țară la alta și aceasta ne arată cât de strâns uniți suntem toți oamenii și în păcate. Războiul care a izbucnit și care poate să treacă repede mai departe, să ne fie tuturor un semn că e ceasul cel din urmă pentru a ieși din păcate și a intra sub ascultarea lui Dumnezeu. Se cuvine deci ca și fiii poporului nostru, în fața primejdiilor războiului, să se întoarcă pe calea pocăinții cu sufletul către Domnul. Numai așa vom fi vrednici să ne cruțe Dumnezeu de întinderea părjolului, numai așa vom ajuta și noi ca Dumnezeu să aducă cu un ceas mai repede pacea și bunînțelegere în lume. Și iarăși numai așa, cu sufletul curat și întărit în cele bune, vom fi în stare să înfruntăm orice încercare ar veni peste noi, cu voia Celui de sus.

Sărbătoarea Nașterii Domnului este, iubiții mei, o chemare la viața cea nouă pe care ne-a descoperit-o și ne-a adus-o în lume Hristos Domnul. Să ne deschidem dar inimile la această chemare de sus, căci și pentru noi cei de astăzi a rostit ingerul cuvintele: „Nu vă temeți, că iată vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul, că s'a născut vouă astăzi Mântuitor“ (Luca 2, 10). La El e mântuirea și „nici un nume altul sub cer nu este dat oamenilor, întru care trebuie să ne mântuim“. El se naște azi pentru noi aducându-ne și nouă nădejde și putere de sus în mijlocul greutăților în cari ne găsim. Să ne apropiem de El, precum El se apropie de noi, să ne legăm cu sufletul de El și nimic nu ne va putea clătina din curajul nostru, din liniștea și hotărârea noastră. Cu Iisus Hristos Mântuitorul nostru vom fi tari și în stare să biruim toate protivnicile.

Fiul Tatălui care după trup s'a născut în ieslea din Vifleem pen-

tru a fi de ajutor neputinții oamenilor, să se nască acum și în sufletele noastre, în căminurile noastre, în țara noastră, ca să fie cu noi și noi cu El, ca să ne umple de pace, de bucurie și de putere nouă.

Să se sălășluiască în sufletele noastre ale celor de acasă ca să putem purta grijile și îndatoririle acestor vremuri grele, ca să ne mângâie în durerea depărtării de cei plecați să stea pază la hotare, ca să putem ajuta, de va trebui, scumpei noastre țări cu toată munca și cu toată jertfa noastră.

Să se coboare în inimile ostașilor noștri cari în aceste sfinte sărbători stau la postul lor de datorie, ca să le dea bucurie și așa cum sunt departe de noi, ca să le întărească sufletul și brațul făcând din fiecare un bun creștin și un hăruș Român, înarmat cu virtutea curățeniei și a vitejiei.

Pruncul Iisus care a făcut pe magii cei învățați să pornească dela marginile lumii pentru a-l găsi și a i-se închina, să facă și din gândurile dirigătorilor noștri leagăn curat în care să se așeze lumina cunoștinții pentru a fi în stare să ne conducă cu înțelepciune corabia Țării prin valurile vremurilor de azi; să le dea iubire de popor și duh drept să învoiască în slujbele de mare răspundere în cari i-a așezat Dumnezeu.

Acelaș Domn al păcii și al iubirii de oameni, care fiind Impăratul Impăraților și Domn al mării, s'a coborât cu chip smerit între cei mai obișniți fii ai pământului, să trimită duh de îngăduință și de pace și de smerenie în inimile marilor căpetenii ale neamurilor ce se află în războiu, să domolească aprinderea gândurilor de vrăjmășie și să coboare dulceața bunătății și a milei în inimile tuturor oamenilor de azi.

Să fim asigurați, iubiții mei, că numai deodată cu pacea lui Hristos se va sălășlui și în lume pacea mult dorită. Cu paragrafe și cu porunci nu se poate împăciui lumea. Către pacea lui Hristos în suflete trebuie să nizuiască fiecare neam.

Datori suntem și noi Românii să întărim în noi și între noi pacea și iubirea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să piară dintre noi orice vrajbă, orice pizmă și răutate. Să ne adunăm sufletele în îmbrățișare frățescă,

ajutându-ne unul pe altul și toți împreună viitorul neamului nostru, care e viitorul urmașilor noștri. Grijă să purtăm ca să nu fie între noi lacrimă pe care să n'o uscăm cu iubire, lipsă pe care să n'o împlinim, orfan pe care să nu-l facem să simtă iubirea noastră părintească. Numai așa vom arăta că duhul cel sfânt al lui Hristos Domnul s'a coborât în noi. Și numai așa, una fiind, vom fi tari și vom putea înfrunța toate încercările ce ar da peste noi.

Cu Hristos și în numele Lui au răsbit la lumină și la biruință strămoșii noștri trecând prin vremuri de întunec și prin munți de greutăți cari păreau că nu se mai sfârșesc.

Cu Hristos și în numele Lui, înfrățiți între noi și stând în rânduri strânse și hotărâte în jurul Regelui și al Oastei noastre, vom birui și de astă dată oricâte piedeci ne-ar sta în cale.

Un popor creștin e un popor plin de viață, plin de putere mai tare ca toată lumea și ca toate dururile râului.

Să privim cu încredere și cu curaj în fața zilei de mâine. „Cu noi este Dumnezeu, de cine ne vom teme?“

Acestea să fie gândurile, acestea nădejile și aceasta siguranța noastră neclătinată pe care s'o avem în suflete, iubiții mei, acum când Hristos Domnul s'a născut pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire. Drept aceea: „*priveghiați, stați în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă*“.

Incheind cuvântul meu cu acest părintesc îndemn, Vă urez cu iubire ca aceste sfinte sărbători ale Nașterii Domnului și acelea cari vor urma, ale Anului Nou și ale Bobotezii, să le petreceți în pacea lui Hristos și să Vă învredniciți a le ajunge încă întru mulți ani fericiți.

Inpărtășindu-Vă arhierasca Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătorile Nașterii Domnului din anul 1939,

al vostru al tuturor de tot binele voitor:

(ss) **NICOLAE**
Arhiepiscop și Mitropolit

Mântuire

Ființa omenească e continuu preocupată de griji. Prin grije ea se întreabă despre modul cum va trece peste o piedecă sau alta așezată înaintea ei într'o împrejurare viitoare sau mai depărtată, prin grije se întreabă cum își va satisface necesitățile vitale de mâne și de poimâne. Grijele sunt întrebări în cari e angajată întreaga ființă, viața ei pe pământ, condițiile materiale și sociale ale continuării ei. La o grije s'a răspuns deplin numai după ce a trecut momentul satisfacerii ei. Dar unele griji, cum e cea a asigurării condițiilor materiale ale vieții nu sunt satisfăcute definitiv niciodată. În general nu există răstimp mai îndelungat din viață fără grije. Dacă e câte un moment în care se uită de griji, acela e cu totul excepțional. Grija numai a adormit, dar n'a dispărut.

Grija e intenționalitatea ființei noastre lansată înainte, spre viitor. Cum nu poate trăi fără a fi aplecată spre viitor, așa nu poate trăi fără grijă.

În acest element esențial al structurii omenești, se arată caracterul ei temporal. Timpul e parte constitutivă din ea. Ea nu trăește în prezent plener, toate posibilitățile sale, nepăsătoare de viitor. Nu e o ființă statică. Ci în cuprinsurile ei nedefinite e o continuă tenziune, când o posibilitate când alta din aceste cuprinsuri punând-o întreagă în mișcare, rostogolind-o înainte. N'o mai interesează ceace a făcut acum, satisfacția dobândită în acest moment, manifestarea actuală a unei porniri din lăuntru, ci interesul se întinde înainte. Timpul constă în tenziunea ființei noastre spre trăirea mai departe, tenziune oglindită în conștiință. De-am trăi numai o clipă, am trăi temporar, cu conștiința viitorului, deosebit de prezent. Anticipăm timpul ca viitor pentru că ființa noastră anticipează în grijă mersul ei, obstacolele, necesitățile ei. Îl contemplăm ca trecut în mișcarea realizată până acum de ființa noastră, în satisfacerele sau eșecurile ei. Prezentul e mișcarea ființei noastre în momentul infinitesimal al realizării. Dar deoarece actul realizării apare ca trecut până ce îți dai seama de el, îndată ce căutăm să sesizăm conștient clipa prezentă, ea aparține trecutului. Conștiința totdeauna rămâne în urma prezentului. Prezentul ne apare doar ca trecutul cel mai recent, pe care îl trăim ca o satisfacere când el a adus o lichidare norocoasă a unei griji și ca mare durere când e o lichidare cum nu ne convine. Satisfacția și nemulțumirea foarte vii în acest prezent care e trecutul cel mai recent, devin tot mai șterse pe măsură ce acea clipă lunecă spre trecutul depărtat, sau mai bine zis noi ne depărtăm de ea.

O deplină satisfacție sau o deplină durere nu putem avea de clipa prezentă, de actul realizării, nu numai pentru motivul că atunci când îl sesizăm cu conștiința e deja trecut, ci și pentru că această clipă e umbrită de aripa viitorului, de grijele ce-și așteaptă scadența în viitor, și de aripa trecutului, de conștiința că nimic nu durează, că totul e înghițit de gura acestui necruțător bălaur care e trecutul. Clipa prezentă nu-și are o existență detașată, închisă în sine, ci e cu o fereastră deschisă spre trecut și cu alta spre viitor. Gustarea clipei prezente e întretăiată de împunsăturile grijiilor și de evidența lunecării ei din actualitate.

Dar lunecarea în trecut se produce din cauza mișcării ființei noastre înainte, mișcare anticipată de griji. Omoritorul prezentului e viitorul, el

împinge clipa prezentă în trecut. Trăirea noastră e copleșită de viitor. Lui îi suntem închinați în măsură covârșitoare. Simțirea clipei prezente și contemplarea trecutului pălesc sub fața obsedantă a viitorului. Nouăzeci la sută din frământarea noastră se datorește obsesiei pe care neîncetat o imprimă conștiința noastră viitorului. Aproape fiecare clipă prezentă ne e ocupată de grijele viitorului. Nici pe departe nu ne ocupă trecutul conștiința, cât ne-o ocupă viitorul.

Prezentul ne apare ca fiind determinat în funcție de viitor, ca „încă nu“ al celor ce le așteptăm să se realizeze. Clipa prezentă de cele mai multe ori e o puternică tenziune spre viitor, o nereșinută încordare înainte.

Ar fi greșit însă să atribuim neliniștea noastră simplului fapt că suntem obsedați de viitor, că nu suntem ființe trăind din contemplația trecutului. Nenorocirea noastră ar fi cu mult mai mare dacă n'am mai avea posibilitatea viitorului, ci am fi legați de privirea stării noastre trecute sau prezente, definitive. Viitorul e și speranță pentru noi. Și e și speranță pentru că nu suntem ființe desăvârșite, ci tindem spre desăvârșire. Dacă am fi legați de prezent sau de trecut ar trebui să ne contemplăm continuu cu scârbă nedesăvârșirea și eșecurile noastre.

Grija e forța dinamică a neîncetatei autodepășiri pe care o realizează ființa noastră. E o lege fundamentală a noastră să ne transcendem în fiecare clipă. E expresia dinamismului ființei noastre. Ne transcendem nu numai în revenirea la eul nostru intim din țesătura de lucruri și de fapte externe, prin străfulgerări cari ne luminează adâncul, cum zice K. Jaspers în *Existenzerhellung*, ci și în trecerea dela o grijă satisfăcută la urmărirea alteia.

Dacă s'ar limita această neîntreruptă fugărire împințată de griji numai la procurarea zi de zi a celor necesare traiului, ea s'ar mai putea interpreta cu o simplă lege a instinctului de conservare.

Dar fuga după altceva și nemulțumirea cu ceace am realizat odată e cu mult mai generală și mai neîntreruptă, ca să nu vedem manifestându-se în ea o caracteristică cu mult mai adâncă și mai necondiționată a ființei noastre: căutarea desăvârșirii.

Chiar oameni cari au asigurate din plin condițiile materiale ale vieții lor, chiar oameni cari nu mai dau niciun preț pe ele, mulțumindu-se cu foarte puțin, stau sub porunca neîncetatei autodepășiri. Dacă ar fi aceasta numai o lege biologică, dece nu s'ar încetini alergarea după altceva, cu ivirea bătrâneții? Obiectivele grijilor se pot schimba, dar grijele însăși, tenziunea spre viitor, nu se depărtează niciodată dela om.

Porunca autodepășirii se deosebește de altele chiar și în succesiunea grijilor pentru cele materiale de o simplă manifestare a instinctului de conservare, prin aceea că aceste griji în succesiunea lor nu au același obiectiv, nu sunt o simplă repețire automată, ci omul se îngrijește de ceva tot mai bun, satisfacțiile materiale vechi nu-l mai mulțumesc.

Nemulțumirea, neliniștea foncinară și continuă a omului în starea realizată, întinderea neîncetată înainte prin motorul grijiilor, arată că omul nu e o ființă desăvârșită, împlinită, dar o lege neîndulecată îi impune să tindă spre desăvârșire și aceasta nu stă nici în afară de om ca o fință externă, dar nici în om ca un germen ce s'ar putea desvolta într'o trăire izolată de cele dinafară, in-

clusiv timpul, ci ne chiamă ca o stare viitoare a ființei noastre, aflătoare la capătul din urmă al mișcării ei, prin obstacolele, urcușurile și conținuturile pline de interes și de atracție, cari constituiesc timpul fiecărui din noi. Omul e o ființă care tinde să se desăvârșească în timp. Nu în sensul că așteaptă numai decât să ajungă la desăvârșire în timpul ce-l are la dispoziție, ci că acest timp îl folosește pentru a tinde spre desăvârșire.

Dar, deși nici un om nu e mulțumit și nu poate sta vreodată durabil în starea prezentă și fiecare e silit să tindă spre ceva mai bun în viitor, totuși nu toți parcurg acest drum de continuă depășire a prezentului, adecă a stării actuale, stăpâniți de același ideal al desăvârșirii. Unii urmăresc numai o desăvârșire a plăcerilor trupești, alergând după o hrană mai bună, mai îmbelșugată și mai pe mult timp asigurată, sau după o perfecționare a celorlalte satisfacții de ordin material. Alții alegă după o desăvârșire a situației lor de oameni respectați, ascultați și lăudați în societate, a situației lor de domni cu putere de stăpânire peste alții. Alții iarăși se străduiesc după o desăvârșire a cunoașterii, iar mai puțin după realizarea unui fel de viață întemeiat pe anumite principii etice. Toți așteaptă fericirea dela desăvârșirea după care nizuesc, dela comoara spre care tind și de care-și leagă sufletul.

Dar toate aceste categorii de oameni trăiesc într'un orizont limitat. Conștiința lor nu se poate întinde sau nu se gândește să se întindă decât până la capătul vieții pământești, necontând câtuși de puțin cu posibilitatea unei continuări a vieții și după moarte. Dar acest fapt îi ține într'o contradicție permanentă, într'o absurditate a cărei evidență te miri cum le poate scăpa. Ei cred puternic și nizuesc serios să ajungă la desăvârșire și la o fericire, la o stare în care să fie deplin și pentru totdeauna mulțumiți. Desigur nu e o credință teoretică aceasta, ci una mai adâncă, ce le angajează și le susține în mișcarea de autodepășire întreaga ființă. O credință ce se afirmă chiar împotriva considerațiilor și științei empirice și mintale. Și tocmai aci e contradicția: cunoașterea empirică mintală, cunoașterea obiectivă, le arată că nu ajunge niciun om care-și pune nădejdea în asfel de obiective, la o desăvârșire a bucuriilor în viața pământească. Din contradicția aceasta permanentă ar putea ieși sau renunțând la credința în desăvârșire, la îmboldul acesta al autodepășirii, sau încrezându-se în simțirea că desăvârșirea aceasta tot poate fi ajunsă pe un alt plan de existență. Numai această simțire, aproape ca o certitudine încăpățanată, dă o justificare credinței în desăvârșire, numai ea apare, la o privire critică și iluminată, ca suport al îmboldului spre autodepășire, ca element de asigurare a însăși vieții pământești. Cine nu se învrednicește de această simțire și totuși nu se poate susține într'o permanentă contradicție absurdă, acela își vede nimicită credința în desăvârșire și cu aceasta însăși resorturile vieții, ajungând o epavă sau chiar recurgând la actul de suprem desgușt al sinuciderii.

Din cele spuse rezultă că sunt trei feluri de oameni, din punctul de vedere al atitudinii fundamentale în fața existenței:

1. Ceice trăiesc în întunerecul unui orizont limitat, într'o absurditate permanentă, fără să fie chinuși de ea, gustând bucuria trecătoarelor momente și sperând totul dela alte momente viitoare.

2. Ceice, dându-și seama nu numai mintal, ci și printr'o permanentă

intuiție a întregii lor ființe, că nu vor putea ajunge niciodată pe pământ la o desăvârșită și netrecătoare stare de mulțumire, simt totuși că pot să ajungă odată la ea.

Pentru aceștia e pusă acut problema mântuirii. Ea se constituie psihologic din două elemente: pe de-o parte din nemulțumirea nu numai cu fiecare clipă prezentă în parte, ci cu totalitatea vieții pământești în ansamblu. Iar pe de altă parte dintr'o imprecisă, dar tenace simțire că există totuși undeva o scăpare de nesatisfăcătoare relativitate a acestei vieți, precum și o modalitate de-a ajunge la ea. Există cu alte cuvinte puțința unei mântuirii, dar rămâne de căutat cum poate fi dobândită. Aceste două elemente se pot separa numai cu reflexiunea, în realitate fiind inseparabile. În aceeași simțire adâncă și nevindecabilă a nemulțumirii, a nesatisfacției cu totalitatea acestei vieți, se cuprinde, dacă ea nu e o boală mortală a sufletului, și tendința nedefinită după ceva mai presus de toată această viață, tendința împreună cu credința că există acel ceva mai presus de toate care poate mântui pe om. Apare cu un cuvânt în conștiința omului *necesitatea mântuirii*. Stăruiesc asupra faptului că în simțirea necesității mântuirii se cuprinde și credința în posibilitatea ei, în existența a ceva care mântue și a unui drum care duce spre starea de mântuire. Necesitatea mântuirii nu apare numai ca o nemulțumire cu totalitatea vieții și ca o tânjire după scăpare, după altceva. Dacă n'ar fi dată în tânjirea după altceva, și credința că acel altceva există undeva și cumva, sufletul n'ar mai avea nici măcar puterea tânjirii după el, ci s'ar afla într'o absolută descurajare, într'o incapacitate de-a mai ține la viață. Când și-a făcut apariția întreabarea chinuitoare după mântuire, în om s'a creat începutul care face posibilă însăși mântuirea lui.

3. Este și o a treia categorie de oameni reprezentată prin acei puținți la cari nemulțumirea cu relativitatea întregii vieți pământești nu cuprinde în același timp o tendință de depășire a ei în siguranța și dorința vagă dar tenace a unei desăvârșiri posibile pe alt plan de existență. La temeiul existenței acestora a început să roadă o boală gravă, care-i duce nu numai la moartea pământească, ci la o diminuare înfricoșată a însuși izvorului adânc din care se nutrește orice fel de existență a lor. Pot fi oameni cari să nu se simtă legați de nimic în viața pământească, dar să simtă gâlgând puternic forța pozitivă de-a fi din adâncul lor. Aceștia iubesc alt fel de existență. Dar cei roși de boala nemulțumirii pur și simplu, nu mai au în general nici o vlagă de-a fi. E cea mai chinuitoare stare. Și omul o simte ca vină, deoarece e produsă și pe nesimțite întărită prin succesive întrelăsări de-a voi. Izvorul vieții noastre, dragostea de-a fi, crește prin voințile noastre. Trebuie să crezi că de voința ta depinde să-ți sporească izvorul de viață. Este aci un adânc și impenetrabil mister, care ne apare plin de toată contradicția: Actul de-a voi nu se poate produce fără a fi un izvor care, ca ultimă subiectivitate transcendentă nouă, îl produce; și totuși dacă nu voința ta, nu ești. Și pe măsură ce voiești mai mult, ești mai mult. Maximul pe care îl putem spune privind acest mister e că existența noastră e produsă prin colaborarea a ceva mai presus de noi și a eului nostru. Există mai înainte de colaborarea noastră o temelie a existenței noastre, dar fără actul nostru de voință nu existăm decât ca virtualitate. Și încă ceva: la început, până n'am ajuns să reflectăm asupra voințelor noastre, virtualitatea susține o vitalitate pământească, care ni se dăruiește tot

de undeva mai sus da noi, ca o primă de credit, ca în mediul ei să putem ajunge la starea de trezire în care ne vom decide de vrem sau nu să fim. Ca izvor de existență în adânc nu suntem, precum am spus, până nu ne vom noi înșine, decât în virtualitate. Când ajungem la puțința de-a voi, decidem dacă acest germene al existenței se desvultă și crește sau se închircheste. Desvultarea lui se poate face și dacă în acelaș timp înfrânăm vitalitatea externă, dar închirchirea lui e urmată totdeauna și de-oofilire a vitalității externe. Până nu a ajuns omul la capacitatea de-a decide prin reflexiune, în el se află o virtualitate plină de posibilități; după aceea, dacă n'a voit, ea nu mai e virtualitate cu posibilități, ci coaje din care s'a scurs pentru totdeauna viața. Vitalitatea ca dat de sus se mai sbate câtva timp în noi în fenomenul grijii, dar dacă nu colaborăm prin voia noastră, ne cuprinde marasmul, motorul grijii nu mai funcționează, devenim cadavre vii.

De ce unii vreau să fie — sau în pământesc, sau în depășirea lui — iar alții nu? Aici este marea mister al libertății omenești. Unii vreau pentru că vreau, alții nu vreau pentru că nu vreau. Nu se poate căuta o cauză dincolo de libertatea omului. Nu putem spune că lui Dumnezeu se datorește voia unora și întrelăsarea altora, ca în predestinaționismul absolut. În orice caz toți pot vrea, dar pentru a voi se cere încordare. Încordarea e cu mult mai puternică și e pornită dintr'o conștiință mai larg văzătoare, în voia care transcende viața pur pământescă, decât în voia mânăta de poftele vitalității biologice și limitată ca orizont, dedicată cu totul vieții de pe pământ.

În absurditate și contradicție se află și cei ce nu vreau să fie, căci ei își închid ochii dela evidentă chemare spre desăvârșire ce ne-o face impulsul vital al neîntreruptei depășiri.

Rezumând, grija, intenționalitatea neodihnită spre viața a ființei noastre, caracterul ei temporal, necesitatea continuă de autodepășire, exprimă faptul că ființa noastră e făcută pentru desăvârșire, pentru mântuire, că mântuirea e forța care întreține toată mișcarea fapturii omenești, că numai ea dă sens vieții noastre, că ea este motivul organic, entelexia existenței omenești și dacă nu poate fi ajunsă în timp — și e firesc ca să nu fie ajunsă în timp, căci timpul înseamnă tenziune spre viitor, deci nedsăvârșire — trebuie să ne aștepte, pentru a ne împlini prin

ea, într'o existență de dincolo de timp.

Viața noastră tinde spre ceva ultim, spre ceva desăvârșit adecă. Și până nu-l află nu e mulțumită cu rezultatul niciunei clipe. „Este ființial vieții să depășească clipa“. „Chiar în cele mai mari dureri, sau în bucuriile aproape extatice nu putem să ne oprim. Criza oricărei clipe, a oricărei experiențe este clipa următoare. Realitatea ultimă pentru noi e totdeauna mai încolo“ (Martin Dietrich, Theologische Ontologie im modernen

Anglicanismus“, 1936, pagini 110).

Numai în apropierea deplină de izvorul desăvârșirii ne găsim liniștea și mântuirea. Iar acesta este Dumnezeu care a trimis pe Fiul său pe pământ ca să ne facă să gustăm anticipat pușin din fericea apropiere de Dumnezeu, pentru a ne întări hotărârea ca spre El să ne îndrumăm viața, pentru a ne ajuta ca să pășim în înaintarea noastră spre adevărata țintă a mântuirii.

D. STĂNILUAE

Naștere și renaștere

E noaptea Sfintei Nașteri, e noaptea cea mai minunată din toate câte au fost dela început și până astăzi, e cea mai sublimă din întreg șirul nopților, ce s'au scurs din clipa când Dumnezeu a despărțit lumina de întunec. Acum, în această noapte, coboară în chip tainic din înălțimea cerului în mijlocul ființelor pământului Mesia cel prorocit. Strălucirea dumnezeirii vine să lumineze întunecata față a pământului. Mărirea cea veșnic neapusă se smerește, puterea cea pură nebiruită se umilește acum de bună voie, Dumnezeu creatorul ia chipul omului creat, Hristos se naște, minunea se realizează.

Pirea întreagă e pătrunsă și vibrează puternic de fiorul sfânt al Nașterii Domnului în această noapte. Cetele îngeștești, reprezentând lumea spirituală, cântă de bucurie și aduc slavă lui Dumnezeu. Între corpurile cerești a apărut o stea nouă, o stea deosebit de strălucitoare. Înțelepciunea și știința lumii, personificate în chipul celor trei maghi ai răsăritului, pornesc să îngenunche smerit la picioarele Pruncului nou născut. Păstorii, acești trimiși ai milioanelor de oameni simpli și săraci, aduc sufletul lor curat prinno de închinare și recunoștință Isăvitorelui lor din necazuri. Solii ființelor fără de glas, solii blânelor animale sunt prezenți chiar în staulul din Betleem, unde se naște Hristos. Iar Irod, acest clasic reprezentant al tuturor stăpânilor nedrești, al tuturor bogaților hațni și al puternicilor lipsiți de credință și iubire, tremurând îngrozit și înapăimântat la gândul că toată mărirea lui, bazată pe silnicie și ură, pe minciună și înșelătorie, se va prăbuși în fața Noului născut.

Fiecare lume, fiecare suflet și fiecare om este acum în noaptea Sfintei Nașteri cu bucuriile, cu nădejdiile, cu

mulțumirile odrăslite de curățenia conștiințelor, iar alții cu povara și cu spaima faptelor săvârșite...

Hristos se naște!

Prin naștere, prin orice naștere se face începătura unei vieți, se pornește ființarea unei vietăți, a unei existențe noi. Prin nașterea lui Hristos din noaptea sfântă a Crăciunului s'a făcut însă mai mult decât atât, s'a făcut începătura nașterii unei lumi întregi, s'a pornit ființarea unei lumi noi, necunoscută până atunci. Nașterea lui Hristos este deci sfârșit de lume veche și început de lume nouă, este turnarea vieții individuale și colective în tipare istorice cu valoare eternă, este o a doua creare a omului de către Dumnezeu creatorul său. Adam cel nou a putut să vină în lume numai și numai prin nașterea lui Isus Hristos. Această naștere este începutul minunilor mari săvârșite de Dumnezeu în mijlocul oamenilor, este începutul operei directe și pozitive de mântuire a neamului căzut în păcat, începutul realizării împărăției lui Dumnezeu.

Dar Hristos s'a născut și se naște pentruca lumea întreagă să se renască prin Isus Hristos. Adevăratul sens al nașterii Mântuitorului acesta este: *renașterea lumii*. Hristos a venit pe pământ ca să mântuească neamul omnesc. Și mântuirea sufletelor nu se poate realiza decât prin renașterea omului prin Isus Hristos. „...De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu... De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre întru împărăția lui Dumnezeu“, (Ioan cap. 3, v. 3-5). Deci la temelia îndreptării omului năvăș trebuie să stea totdeauna actul renașterii sale în și prin Isus Hristos.

În ce constă însă această a doua naștere a omului, această renaștere a noastră în Isus Hristos? Actul cel mare al renașterii creștine stă în primul rând în dărâmarea omului celui vechi și în zidirea unei fapturi noi, a unui om eliberat din jugul patimilor. A te naște din nou înseamnă a descoperi priza vieții cu scurgere și cu valoare eternă și a sta apoi nedespărțit de izvorul cel dător de lumină cerească. Renaștere înseamnă pornirea vașilor vieții tale pe tărâmurii cu valoare eternă, înseamnă credință tare în Dumnezeu, pocăință neîntreruptă, dragoste nemărginită și milă creștină. Renaștere înseamnă înduhovnicirea întregii noastre ființe, încât să nu mai trăim noi cu poftele noastre trecutice, ci după cum spunea slăvitul apostol Pavel, Hristos să trăiască întru noi și noi să trăim în El, cu El și prin El. Renașterea este actul încreștinării noastre desăvârșite, este spiritualizarea întregii ființe, este intrarea omului încă din această viață în împărăția lui Dumnezeu, este condiția prin care te faci părtaș tuturor darurilor, pe care Mântuitorul le-a adus în lume odată cu nașterea Sa. Se cuvine deci ca acum când se naște Hristos, noi să ne renaștem! Sfânta Naștere din anul Domnului 1939 să fie însoțită și urmată de o cât mai desăvârșită renaștere creștină! Ajută Doamne cu Nașterea Ta să se facă renașterea noastră!

Pr. Sp. Cândea

Abonați organul
național-bisericesc

„Telegraful Român“

Invităm iubiiții noștri cetitori și abonați ca, în cercul cunoșcuților și prietenilor, să stăruiască spre răspândirea ziarului care intră, cu viitorul număr, în al 88-lea an de existență.

Telegraful Român, sprijinit de condeie încercate și viguroase, va contribui și mai departe: cu articole, informații, note, de interes general, la desăvârșirea muncii necurmate ce o poartă pentru neam și biserică.

Abonamentele se fac prin mandat postal adresat către:

Administrația Telegraful Român,
Sibiu.

Rugăm a se scrie legibil: numele abonatului și locuința sa.

Redacția și Administrația
Telegrafului Român

* FOIȘOARA *

O carte care ne trebuia

Th. Fecioru: *Poporul român și fenomenul religios*. Studiu pe marginea producțiilor folclorice, București, 1939, Ed. „Librăriei teologice“, VIII°, 269 pag.; 75 Lei.

Domnul Th. Fecioru a avut o idee fertilită de a cerceta zăcămintele religioase din folclorul românesc. Într'adevăr numai plecând dela aceste producții de artă, în care se vede mai bine originalitatea și sinceritatea poporului, se poate cunoaște mai aproximativ sufletul neamului nostru. Încercările unui D. Drăghicescu (: Din psihologia poporului român, Buc. 1907) de a explica tainele sufletului românesc numai pe baza determinantelor istorice, atât de pușin cunoscute de altfel și acestea, ca și ale unui M. Rălea (: Valori, ed. Fundațiilor, Buc. 935 p. 89) de a dovedi pe baza unor condamnabile atitudini etice din viața Românului (înjurătura, zeflemizarea lucrurilor sfinte, descântecele etc) că Românul e nici mai mult nici mai pușin decât ateu, ca să nu mai vorbim de credința multor folcloriști că poporul nostru nu

trăiește decât din reziduuri păgâne, fetișiste animiste ori naturaliste — toate acestea, zic, sunt departe de a ne putea da o cunoaștere adevărată a sufletului românesc.

Un cercetător al folclorului nostru ca F. Căușeanu a mers așa de departe în această privință, încât a afirmat (Superstițiile poporului român în asemănare cu altor popoare vechi și nouă, (Anale, 1914) că poporul nostru adoră păgânește și idolatru soarele pe motivul că încă primii creștini, după mărturisirea scriitorului roman Pliniu cel Tânăr, se adunau la slujbele lor religioase „ante lucem“ (înainte de a răsări soarele) și pentru că în cultul creștin se mai păstrează așa numitele cântări „luminânde“ sau sfetlne. Tot astfel de argumente puerile va fi putut îndemna pe marele culegător de producții populare G. Dem. Teodorescu să afirme (Poezii populare române, Buc. 1885, p. 408-415) că legenda soarelui, așa cum o crede poporul nostru, n'ar fi decât o poetizare a legendei lui Apollo și a Dianei. Nu mai vorbim de anumite obiceiuri de pe la sărbătorile creștinești, pe care le păstrează poporul destul de cu sfințenie și care au fost interpretate, de pildă, de un folclorist din ultima epocă a școalei ardelenne, de Aleșiu Viciu, ca o simplă transpunere din calendarul Romanilor păgân (Vezi opera lui: Colinde din Ardeal, datini de Crăciun

și credințe poporane, Publ. Acad. Rom. Buc. 1914).

Față de aceste metode — care în parte mai numără și azi adepți printre folcloriști și cercetătorii sufletului românesc — dl Th. Fecioru folosește pentru explorarea sufletului popular metoda analizei folclorice. Are în munca sa exemplul atât de mult grăitor al filosofiei lui Lucian Blaga, care chiar dacă nu a ajuns să împace concluziile operii sale filosofice cu ceea ce ar vrea Biserica, totuși a deschis perspective atât de strălucitoare în înțelegerea sufletului românesc, încât dealci încolo nu se vor mai putea întreprinde cercetări în această privință, fără a se ținea seamă de interpretarea la care a ajuns el. Trei fapte trebuie să ne rețină în prealabil atenția atunci când cercetăm folclorul nostru religios: *duhul local* după care s'a structurat creștinismul românesc, *caracterul mitic-antropomorfic* sub care se interpretează totul, și în fine *tipul de cultură minoră* sub care se prezintă toate creațiile poporului nostru.

Din cauza năvălirilor barbare, poporul nostru a trebuit, zice Luc. Blaga, să se retragă din istorie, să renunțe la istorie și să trăiască o existență organică-sufletească, oarecum extemporală (Spațiul mioritic, p. 213). Această trăire infra-istorică a făcut ca noi să interpretăm și să structurăm

potrivit comunității noastre de viață învățătura creștină. Așa a ajuns Românul să-și închipue bunăoară că Domnul Hristos a fost un cioban moldovean (p. 176-8) sau că, în drumul ei spre un sălaș de odihnă, Maica Domnului n'a putut fi primită decât „într'o casă de Români,

de români de oameni buni“ (p. 162 și urm). Nu dintr'o necunoaștere a adevărului istoric, ci din dorul de a fi Hristos românesc, de a fi mai apropiat de viața noastră. Bine înțeles că aici dl L. Blaga greșeste când spune că din nevoia estetică și a stilului de viață românesc, însuș creștinismul ar fi trebuit să cedeze (Spațiul mioritic, cap. spiritualității bipolare, p. 36-40). Aceasta ar echivala, ca să ne folosim de o imagine istorică, ca și Harnack avea dreptate când vorbea că prin cultura greacă creștinismul și-a schimbat fizionomia sa primordială (Hellenisierung des Christentums). Simțul atât de desvultat al porției și al distanței față de cele sacre, cu care este înzestrat poporul nostru, n'a putut pune pe aceeaș treaptă categoria vremelnicului și a transcendentului, subestimând pe acesta din urmă în așa fel încât să se poată spune că ele s'au asimilat în grad. Poporul nostru dă fizionomie locală creștinismului dintr'un alt motiv: dintr'un motiv de interiorizare și de familiarizare cu lumea divină. De aceea Dum-

Hristos se naște, măriți-L!

Mișcător în — idilica lui frumusețe — este dorul exprimat de Origen de a-și transforma brațele în leagăn al sfântului prunc născut în ieslea Betleemului de a-L contempla în divina lui nevinovăție. În seninătatea oricărui copil este par'că o rază rătăcită din puritatea înțelegătoare a cerului: doar copii surâd, în vis, prietenilor lor de joacă, îngerii. Cu atât mai neprihănită trebuie să fi fost oglindirea pruncului din iesle peste însetările de mântuire ale lumii. Și ni se pare că fiecare bucurie care ne leagă de copii — fiecare rază a nevinovăției lor — este ieșită din participarea tuturor pruncilor la neprihănirea desăvârșită a acestui prunc: ele sunt frânte din slava Lui și de aceea sunt treptele dorului ce ne apropie de peștera Betleemului. Iubim copiii pentru că i-a iubit și El, dar mai ales pentru că fără să știm în ei e o frântură din lumina noaptea a nașterii: sufletul lor purificat în baia sf. Botez este iesle a pruncului divin, care iradiază puritate și nevinovăție negrăită. De aceea nu-i de mirare că Origen și alți sfinți exprimă acest dor de a-L purta pe brațe pe Iisus. Nu-i de mirare nici că noi înșine încercăm visul de-a fi trăit pe acele vremi și a ne vedea înțenunchiați în fața ieslei sfinte. Nu: nu ne simțim vrednici să-L alintăm pe brațele nepuințelor noastre. Dar n'are vrea oare să-L privim, să-L urmărim sub strălucirea stelei din înalturi zâmbetului cu parfum înțeresc ca o floare ce-și deschide fața soarelui, surâsul în care s'au topit toate binecuvântările cerului, revărsarea cea din altă lume a milelor prin minunile „ferestre ale luminii“, ochii? Unde este calea spre Betleemul de altădată? Unde sunt păstorii și magii? Unde e cântarea înțerească? Par'că o poartă se deschide în zarea inimii și pașii dorului ne căldătoresc gândurile spre imaginea Nașterii sfinte: o trăire în imagini, în amintiri peste cari picură lacrimi de lumină. Un salt subiectiv peste vremele vremii ca să te simți solidar cu închinarea păstorilor: în această închinare de atunci este închinarea creștinătății întregi și deci și închinarea ta.

Cântările bisericești în lămurată bucurie vor să ne transpună în cadrele de farmec ale acestei viziuni. Cursul gândurilor se suspendă, o clipă pier toate și pe căile sufletului te vezi căldător spre taina nopții cu fulgi de lumină. Devii contemporan în duh cu ceie au trăit emoțiile, fericitoarele laude ale Nașterii. Cel nepreveniți văd în această o simplă trăire subiectivă: nimic obiectiv, palpabil, real în afara cuvintelor ce sugerează elevarea

spirituală. O transpunere în vatra caldă a imaginației. Ceie au văzut au simțit că pruncul din iesle are ceva deosebit de ceilalți prunci: noi nu vedem decât în imagini dar ne străduim a ne identifica cu simțământul celor ce-au văzut minunea în realitate. Ar fi ca o umbră fugară de lumină peste fața întunecată a zilelor noastre, precum în imensitatea arzândă a unui pustiu, căldătorul obosit s'ar așeza la umbra odihnitoare a unei oaze ce-o trăește cu intensitate doar în gând sau miraj. Când se trezește din fascinația visului se vede sub aceleași orizonturi de foc. Nu este cu totul alta trăirea, când oaza răcoritoare nu este un vis trăit cu putere ci o realitate evidentă? O amintire în cuvinte sau imagini chiar însoțită de o mișcare afectivă nu poate s'gdui la fel sufletul, ca un fapt trăit: ea tulbură apele sufletului pentru o clipă (la suprafață), lasă în urmă tainica chemare a altor zări, ca o firavă adiere peste învolările noastre, pe când marile trăiri le răscolește din adâncuri, schimbându-le la față adesea pentru totdeauna. Avem noi oare posibilitatea acestor trăiri cari să n'aidă numai vraja amintirilor ci și puterea transfiguratoare a experienței vii, reale? Căci una este o mișcare pur subiectivă și alta este când simți realitatea vie că-ți arde sufletul.

Desigur în peștera Betleemului nu se mai repetă aceea, ca atunci, nașterea pruncului divin: și magii și păstorii au rămas ca umbre ale unor realități de altădată. Prin ei toată creștinătatea și-a adus sufletul prin os din închinare, dar asăzi noi suntem doar în amintire în starea lor: ei s'au închinat pentru noi dar noi nu ne putem închina pentru ei. Aceasta referindu-ne la repetarea obiectivă identică a nopții cu stele de flăcără și cu aripi de înțeri. Căci o singură dată e încrestată în răbojul istoriei data Nașterii lui Iisus. Noi însă cunoaștem o altă „istorie“ scrisă pe filele Cărții ce se va deschide la ziua judecării: istoria înveșnicirii noastre care e „ascunsă în Dumnezeu“. Și'n această istorie data Nașterii sfinte nu e scrisă o singură dată, ci de nenumărate ori. E bine să poposim puțin la umbra acestui gând.

Intr'adevăr în simțul cu care ne apropiem de mărturisirea Nașterii e par'că altceva decât simplu subiectivism, simplă emoție „artistică“: falfăie ceva tainic în glasurile vesteitoare de bucurie. E senzația că într'adevăr Hristos se naște și azi, dar nu obiectiv în peștera Betleemului ci în chip tainic în inima făpturii. Nu e o simplă proiectare a aderenței noastre față de imaginea unui trecut, ci însăși

trăirea nașterii adevărate reale în nu știu ce adâncuri ce se umplu de lumină. Avem impresia că efluviile neprihănirii se rostogolesc peste suspinurile firii și că adierile înțereștilor bucurii ne schimbă fața sufletului. Nu e o mărginire subiectivă, ci o deschidere de zare spre strălucirile unei mistice, negrăite Nașteri. Când stai lângă sobă și simți că iradiază căldură știi fără să vezi că în ea e foc. Acest simțământ nu e identic cu căldura imaginată. Așa și cu trăirea Nașterii: fi simțim energiile, nu ca simple elanuri subiective, ci ca dogoarea unei realități, care ne arde de departe deși n'o vedem. Par' c'ar fi undeva în adâncurile inimii o adevărată iesle, din care pruncul divin își răspândește razele neprihănirii peste suflet: simțim numai razele, nu vedem și ieslea dar ele ne grăesc despre realitatea ei vie. Nu putem să-L purtăm în brațe, nu-L vedem în peștera sfântă decât prin retrospectivă, dar zâmbetului Lui de lumină, înflorirea harurilor Lui le avem și noi. de unde? Pașii căldători spre Betleemul Iudeii, ni-i îndreptăm cu dor către tainele „peșterii“ din adâncurile sufletului. Și vom afla de unde.

Mi se pare că pășesc pe urme de foc, spre izvoarele de unde își scapă apele vii ale nemuririi. Cărarea noastră căldătoare spre aceste fântâni greu accesibile de viață vie. Drumul magilor se convertește în fir de lumină, ce despică zărilor sufletului spre taina „peșterii“ din adâncuri, în ieslea căreia se naște Hristos. Când peste orizont se respiră împurpurată licărire de lumină, îți dai seama că într'acolo trebuie să fie o vatră largă de văpății ce se înalță spre cer. Tot așa, când „văzduhul“ sufletului este luminat de strălucirea razelor bucuriei ce înalță peste gând și cuvânt, nu se poate să nu ghițești în aceste s'gduiri și străluminări lăuntrice cum de dincolo de zarea gândului din adâncuri neștiute se revarsă pâlpăirile înflăcărilor ce s'au aprins acolo. E undeva în noi o vatră pe care arde focul divin al harului, este undeva în noi o „iesle“ în care se naște Hristos, amplându-n de dar și har; iar ceea ce simțim că se ridică, se încheagă la suprafața sufletului (par' c'ar izvoră din necunoscut) este doar un reflex de departe, un ecou care cutremură și convertește puterile inimii. Din nu știu ce neguri izvoare energii de lumină care fac ca trăirea Nașterii sfinte să nu fie numai un sentimentalism mai mult sau mai puțin intens, ci însăși senzația că se revarsă din dogoritoare prezență a lui Hristos undeva în suflet, în adânc. Da: Hristos s'a născut odinioară în peștera Betleemului, ca să se nască apoi din veac în veac în „peștera“ sufletului omenesc. Să se nască real, viu, cu putere dumne-

zească, putere care transfigurează și ne face „templu al sf. Duh“. Sfintele taine ce sunt dacă nu nașterea aceasta a lui Hristos, sălășluirea lui în ieslea sufletului nostru? Căci scris este: „Celuie mânăncă trupul Meu și bea sângerile Mele petrece întru Mine și eu întru El“. Hristos se naște în noi petrece în inima noastră. Nu metaforic sau simbolic ci real, cu toată sfințenia Lui, cu toate harurile Lui. Lumea de azi păstrează însă doar o vagă amintire despre niște „cuvinte“ și un „adevăr“ dogmatic care glăsuiesc că inima omului este loc în care se odihnește slava lui Dumnezeu. Atât. Dar când vrei să aplici la viața concretă viața zilnică a s'buclimărilor sale, acest „adevăr“ care dacă e adevăr e și viață (și cât am uitat aceasta) rămâne nedumerită și renunță să desvâlve urmele de dar ale luminii divine ce-o poartă în suflet. Unde se naște Hristos? Căci chiar dacă e scris că „petrece în mine“ iată gândurile și faptele mele sunt aceleași „văzduhul“ sufletului e bătut și învârtejit de aceleași patimi cari depărtează de Hristos. Și totuși El e în noi: El sălășluiește și azi în ieslea sufletului, neprihănit și blând. Real, viu și sfințitor. Dovada? O avem în acele licăriri de lumină cari împurpurează negura orizonturilor noastre, în acele adieri de bucurii cari ne fac să ne simțim a fii alții. În acele izvorări de energii din nu știu ce adâncuri, cari ne hrănesc duhul cu tresăltarea vieții. Izvoare de apă vie sunt, dar cărarea către ele și posibilitatea de a te atâpa din puterea lor chiar dacă e deschisă tuturor cere anumite condiții pe cari nu poți voiesc să le îplinească. Găsiți-s'au totuși de aceia cari au „furat“ mai multe lumini din acestea decât bieții pelerini ai altor cărări, cari nu le pot stămpăra setea sufletului? Găsiți-s'au Magii Betleemului duhovnicase, cari s'au căldătoresc dorurile spre vraja ieslei sfințite să se nchiue pruncului divin născut într'ansa? În legendele gnostice se spune că fiii întunecului văzând dela distanță strălucirea împărăției luminii au vrut s'o cucerească. Oamenii nu sunt fiii întunecului: ai au dreptul ba chiar datorită că dacă simți și vād reflexele împărăției luminii în zarea sufletului să se îndrepte spre cucerirea orbitoarelor ei străluciri. Desigur că ea va fi dată deplin celor vrednici în hotarele vieții de dincolo de moarte. Dar cine încă din această viață nu s'a mulțumit cu adieri vagi, cu scânteari sporadice, cu răpiri intermitente ci a pășit pe urmele acestor scânteie spre vatra de foc harice ascunsă dincolo de zarea superficialității spirituale? Sfinții. Ei au mărturisit că într'adevăr Hristos este în noi viu și luminos și din vederea neprihănirii Lui, s'au întors cu raze de har prinse în chenarul ochilor, cu energiile nemuririi

nezeu umblă pe la case de creștini, bogăți și săraci; sfinții sunt oameni, uneori cu păcate grele, dar cu o fizionomie românească. Toate figurile sfinte sunt umanizate și romanizate.

Această sete de plasticizare românească vine și din felul cunoașterii poporului românesc. În fața dogmelor, al căror conținut scapă de cele mai multe ori puterilor de exprimare prin cuvânt, poporul folosește mitul, această cunoaștere antropomorfică. Chiar dacă prin mituri nu se poate desghioca sensul lucrurilor sau al transcendenței, totuși prin haina pe care ele o îmbracă se trezesc în sufletul nostru rezonanțe adânci care se pare că satisfac setea de cunoaștere (p. 53). Poporul nu și-a putut explica taina întrupării Fiului lui Dumnezeu decât prin imaginea mirosirii de către Fecioara Maria a unui crin adus ei de înțer. Soarele e făcut de Dumnezeu prin scăpărarea cu cremenea în piatra cea scumpă. Aproape toate stelele de pe cer, cu calea lactee în frunte, se bucură de aceeași interpretare. Lumea plantelor și animalelor nu mai puțin. Această cunoaștere mitică este însă în origina și în tematica ei profund creștină. Cine vrea să se convingă, n'are decât să citească acest capitlu din lucrarea dlui Th. Fecioru (pag. 49—62 etc.), dar mai ales să analizeze cu atenție producțiile populare din colecțiile

lui G. Dem. Teodorescu, Tudor Pamfile, S. Fl. Marian, E. N. Voronca, I. A. Zanne etc.

Mai este un caracter specific felului de cunoaștere românesc. Multe din interpretările pe care le dă sufletul popular tainelor vieții, ne par copilărești și naive, dar cu un caracter de adevăritate din cele mai pregnante. Aceasta este ceea ce dl Lucian Blaga a numit așa de fericit o cultură minoră. Cultura noastră este minoră nu în sensul că s'aseamănă copilăriei ca etapă în curgerea vieții unui om, ci minoră ca structură. Creatorii sunt de orice vârstă, tineri sau maturi, dar creațiile lor adoptă felul de a crede, de a simți și de a lucra copilărește. În această privință satul, spune dl L. Blaga, ne dă ocazia de a trăi intens experiențele vii ale copilăriei ce leagă cerul de pământ, ce fac o punte între viață și moarte, și acestor experiențe un om oricât de matur — dacă a trăit din plin viața satului — cu greu se poate sustrage. Aceasta e lumea satului, acel sat care este fiecare pentru sine un centru al lumii (geneza metaforei și sensul culturii p. 14—24) Ori poporul nostru a creat până bine de curând prin caracterele acestei vârste adoptive, prin copilărie. De aceea nici nu vom găsi în metafizica poporului nostru o trebuință de drămuire rațională, de cunoaștere discursivă a adevărilor dogmatice, cum e cazul la popoarele apu-

sene. Poporul nostru crede dogmele cu puterea cu care crede un copil. Față de taina de nepătruns a dogmelor el a găsit ventilul creației libere, imaginative mai mult sau mai puțin legate de adevărul canonic al dogmelor. Ori tocmai aici e geniul acestei credințe sincere și discrete a poporului nostru, că în suvoii creației brodarea merge tot pe albă ortodoxă.

Di Th. Fecioru urmărește în partea a II-a a lucrării cu destul lux de amănunte dezvoltarea acestei dogmatice populare. În privința Teologiei sau a învățării despre ființa și persoanele divine, poporul chiar dacă uneori spune că Dumnezeu doarme, totuși nu e distant de lume. De aceea poporul nostru nu poate fi ateu atâta vreme cât pretutindeni în jurul său vede prezența Domnului. Până și în literatura populară profană sunt atâtea filioane de credință religioasă, încât nu se poate într'adevăr înțelege specificul nostru popular fără cunoașterea acestui factor. Să ne gândim numai la geniala producție a Mioriței. Și în această privință autorul putea, deși subiectul ar fi fost poate prea vast, să dea exemple și din cele mai reușite capodopere de artă profană spre a se vedea cât de mult aluat creștin s'a dospit în frământătura sufletului românesc de totdeauna.

Ce să mai pomenim, de pildă de problema providenței divine pe care poporul

o vede așa de strălucit în conlucrarea divino-umană de fiecare zi, încât nu pot rezista a da o muștră de geniu. Păstorul Nică Făt-Frumos a întrebat de Dumnezeu ale cui sunt oile pe care le paște; el răspunde:

d'ale tele, eu le mulg,
cu ale mele; tu le'nmulgești;
eu le pasc, eu le tunz,
tu le păzești; tu mi le crești.

(G. Dem. Teodorescu, Poezii p. 41).

Privitor la credința în demoni atât de vie în poporul nostru, încât unii au văzut chiar o influență dualist-bogomilică, se poate constata același lucru: că diavolul are numai atâta putere asupra noastră, câtă vrem noi să-i dăm. După Bobotează el trebuie să iasă din ape căci ele au fost sfințite prin botez. Crucea, tămâia și toate puterile harice îl alungă.

În privința Soteriologiei sau a învățării despre mântuire, poporul trăește prezența unui Hristos născut încă dinainte de 2000 de ani și care se actualizează în fiecare an. Întruparea o cere repararea greșelii lui Adam când diavolul a furat din raiu „păhărușul mirului, clubărușul botezului și scaunul județului“. Pentru a distruge puterea lui, sfinți ca erhanghelul Mihail, sf. Ilie, sf. Ion, sf. Petru, întră slugi la diavol să-l afle secretul cu care ține pe oameni legați. Sigur că la urmă reușesc

lucrătoare în lume: ființa lor întreagă topită în flăcările harului era înfrumusețată după asemănarea frumuseții divine. Ceeace simțim noi rar și șters, ceea ce trăim ca puteri ce ne răvășesc sufletul până în străfunduri în anumite clipe, pentru ei au devenit permanente, pentru că nu s-au mulțumit cu reflexele ei ci și-au călătorit pasul spre vălurile din adânc. Și întorși din cuprinderile „peșterii” din împărăția luminii cu puteri ce uimesc ne povestesc despre piseul însoțit al sufletului, pe care odihnește slava lui Dumnezeu. Există o înăpăiere, o culme a sufletului adâncită în falduri de mister, în care n'are acces nimeni decât Dumnezeu: este „locul” lui Dumnezeu în suflet, este ieslea în care se naște Hristos. Acolo, în acele rădăcini adânci pe cari le sesizăm arar, rădăcini prin cari sorbim energia vieții divine, lucește steaua din înalturi peste lărgimile „peșterii”: e „câmară” secretă în care singur Dumnezeu poposește. Acolo se naște Hristos. Dar cu toate că ne e atât de intim, cu toate că „lăuntrurile” acestea sunt prealuminate prin sfințitoarea sălășluire „văzduhului” sufletului, pe care-l vedem, suprafața lui în care trăim de obicei poate rămânea întunecată așa cum întunecată este și ziua a cărui soare își înăcă razele în densitatea norilor sau a brumei. Putem duce mai departe viața nimicnicilor noastre dacă chemările isbucnirilor de lumină din adânc ne tulbură căci ca să simțim realitatea Nașterii sfinte din suflet trebuie să-l curățăm de întunecările „ceșii”: numai așa va străluci dumnazeiasca puritate a pruncului din „iesle” peste toată ființa noastră. Sfinții mărturisesc despre aceasta: ei s'au aplecat și au îngenunchiat la „ieslea” din adâncuri în care sălășluiește și se naște și azi real, viața adevărată Hristos. Noi cei îngrămădiți de grijile veacului deabia dacă evadăm câteodată din superficialitate spre aceste elanuri ale transfigurării: sunt fulgerări de departe, cu fulgerele ce se văd luminând întunecate zări, nu copleșitoare și orbitoare prezență.

De aceea am zis că bucuria Nașterii nu e o simplă transpunere subiectivă în înțelegerea faptelor ce-au fost, ci transparența, irradierea unei reale nașteri a lui Hristos, unei vii prezențe divine în suflet: pruncul divin se naște în „peștera” din adânc așezat în „ieslea” ce i-a fost pregătită prin pecetea „chipului lui Dumnezeu” învățat în taina culmilor însoțite de har. Ceică merg la Betleem să vadă locul Nașterii și ceică se adâncesc spre acele locuri numai pe aripile gândului, toți ceică tresărim când auzim vestrea colindelor și preamărirea innelor bisericilor: „Hristos sa naște, măriți-L” în realitate ne simțim duși spre voarta de

lumină dincolo de care se împlineste și azi în adâncuri tainica minune a Nașterii sfinte. Prin aceasta am făcut un pas mai mult pe calea pe care sfinții [Magi al Betleemului duhovnicesc] au traintat aproape până la capăt. Nu noi naștem ci Biserica prin har naște în noi pe Hristos. Dacă ne-am da seama de permanența acestei Nașteri în suflet n'am lăsa ca falfăirile de taină a acestor zile să fie numai o filă ruptă din calendarul vieții și vânturată prin noroaiile de zloată ale pământului. Căci Hristos nu numai s'a născut ci se și „naște”: „măriți-L” deci nu numai pentru ceea ce a fost, ci și pentru ceea ce este nu numai azi ci în toată viața, ca să-L puteți mări și dincolo de hotarele morții în fericitoarele lumini ale veșniciei.. N. Mladin

Episcopia Timișoarei

Inițiată prin Decretul-lege dela 7 Noemvrie 1939, noua episcopie se compune din parohiile județului Timiș-Torontal și parohiile care aparțin la protopopiatele Belinț, Balinț și Birchiș din județul Severin. Episcopia va avea 9 protopopiate, detașate dela episcopiiile Aradului și Caransebeșului. Numărul sufletelor, în episcopia Timișoarei, trece peste 200 de mii.

I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae al Ardealului, potrivit articolului 3 din Decretul-lege, a desemnat pe P. S. Sa episcopul Andrei al Aradului ca locțiitor de episcop până la alegerea și instalarea titularului.

Pe temeiul mandatului primit, P. S. Sa episcopul Andrei a numit, în 14 I. c., în mod provizoriu, pe cei trei referenți pentru eparhia Timișoarei: P. C. Sa părintele protopop Dr. P. Tucra, pâr. prof. Ioan Imbroane și pâr. Virgil Popovici, toți din Timișoara.

Consiliul eparhial din acest oraș a împărțit eparhia în 20 circumscripții electorale.

Data alegerilor eparhiale s'a fixat pe 25 Ianuar 1940 pentru membrii din cler, și pe 4 și 11 Februar 1940 pentru membrii mireni. Scrutinul se face la 26 Februar 1940.

Astfel se speră că alegerea de episcop al Timișoarei se va săvârși în luna lui Martie 1940.

Dumnezeu să binecuvinteze aceste lucrări de organizare a episcopiei bănățene dela Timișoara și să dăruiască bănățenilor un vrednic purtător de toiaș vlădicesc care să așeze temelii solide ale noului așezământ bisericesc, chemat la viață din voința poporului dreptmărit și din grația înțeleptului nostru Suveran.

Răscumpărare. P. C. Sa părintele Ștefan Morariu, directorul școlii de cântăreți bisericești Sibiu, își răscumpără felicitările de ziua onomastică dărând suma de 250 lei pentru „Mila creștină”.

Martori și vestitori ai Nașterii Mântuitorului

Sfintele Evanghelii ne spun numai despre două cete de oameni cari au venit și s'au închinat Pruncului Iisus: păstorii și magii. Dar păstorii și magii reprezentau cele două pături ale societății omenești: pătura de jos a poporului și pătura de sus a învățaților și conducătorilor. În felul acesta lumea întreagă, prin cele două solii de reprezentanți ai ei, a luat cunoștință de „taina cea din veac ascunsă”.

Așa a vrut bunul Dumnezeu: să arate oamenilor încă odată măsura dragostei Sale părintești. De bună seamă că nu toți oamenii ar fi putut veni la Betleem să vadă personal minunea minunilor. De altfel nici n'a aflat atunci toată lumea despre această minune. Și chiar de-ar fi aflat toți oamenii, puțini ar fi crezut și-ar fi pornit la drum, ca magii. Dar așa e lumea, așa sunt oamenii. Și asta e altă chestiune.

De însemnat e că omenirea n'a rămas cu totul în necunoștință, ci fiecare din cele două pături ale societății, fiind înștiințate, au alergat prin cei câțiva păstori și magi, la ieslea cea luminată de „răsăritul cel de sus”.

La Nașterea Domnului toate sunt minunate: și peșterea în care se întâmplă minunea, și ieslea în care e așezat Pruncul, și păstorii cari alegă îndată și cântarea ingerilor, și vrăjmășia lui Irod, și drumul magilor. Toate sunt minunate și cu adânc înțeles duhovnicesc.

Dece păstorii au fost înștiințați de inger și de ce magii au venit conduși de steaua cea luminoasă? Nu e o întâmplare, ci e și aici o minune a înțelepciunii dumnezeiești. Dacă ar fi văzut păstorii steaua s'ar fi minunat și n'ar fi înțeles nimic. De s'ar fi dus ingerul la magi, aceștia deosemena n'ar fi înțeles nimic și ar fi zis că au avut o halucinație.

Bunul Dumnezeu vrea să se descopere tuturor: și celor învățați și celor simpli. Celor simpli li se adresează prin inimă, iar celor învățați prin rațiune.

Că drumul inimii e mai aproape de Dumnezeu decât drumul rațiunii, acesta e marele avantaj al celor simpli. Și că drumul rațiunii e mult mai lung și mai întortochiat până să ajungi la Dumnezeu; că magii au mers atât de mult, prin atâtea locuri primejdoase, fiind mereu în ispită de-a se întoarce înapoi, ori de-a li-se ascunde steaua, acesta e grozavul blestem al rațiunii, marea primejdie a raționalismului.

Dar vorba e că omenirea își are martorii ei la Nașterea Domnului. Omenirea din ciasul Nașterii a fost de față, pas cu pas, la marea minune a întrupării și lucrării Fiului lui Dumnezeu în lume.

Și nu numai că a luat cunoștință, dar a luat și atitudine. Păstorii au plecat preamărind pe Dumnezeu, magii au luat-o pe alt drum, ocolind pe Irod, iar Irod a pornit vărsare de sânge împotriva Pruncului Iisus.

Din momentul Nașterii sale Domnul Iisus a tulburat somnul lumii. Indată omenii s'au împărțit în două tabere: unii îl preamăreau împreună cu ingerii, alții îl osândeau împreună cu Irod, cu fariseii și cu Pilat.

Dela început Domnul Iisus a avut două feluri de martori și vestitori: unii cari adevereau și preamăreau dumnezeirea Lui, ca magii, păstorii și apostolii, iar alții cari îl contestau orce merit și orce putere, punându-l în rândul excrocilor, vrăjitorilor și al celor fărădelege. Vrăjmașii L-au răstignit și-L răstignesc mereu de 2000 de ani, iar prietenii îl vestesc și preamăresc fără încetare.

Biata omenire e mereu lipsită și despartită de Mântuitorul ei, pentru că martorii cei mincinoși se înmulțesc și se întăresc mereu împotriva lui Iisus, — iar prietenii Domnului, magii, păstorii și ucenicii, sunt tot mai puțini.

Azi, mai mult ca oricând, lumea așteaptă un Mântuitor. Europa aceasta creștină e în mare primejdie. Privirile speriate caută în toate părțile un sprijin. Sufilete tulburate așteaptă o șoaptă mântuitoare, un reazim neclătinat.

Ingerul a spus păstorilor de lângă Betleem: „Nu vă temeți, căci vă aduc o veste bună, care va fi o mare bucurie pentru tot norodul: astăzi, în cetatea lui David, vi-s'a născut un Mântuitor, care este Hristos Domnul” (Luca 2, 10—12). Mântuitorul s'a intrupat acum 2000 de ani și a venit în lume nu numai pentru păstorii din Betleem și pentru magii dela Răsărit, ci pentru întreaga omenire din toate timpurile.

Mântuitorul s'a născut și pentru Europa aceasta greu primejduită de lucrarea celui rău. Și mai ales cei bolnavi au lipsă de doctor. Mai ales acum e vremea să vestim Nașterea Mântuitorului. Mai ales acum Mântuitorul și lumea au lipsă de martori și vestitori neînfricați ai minunii din peșterea Betleemului.

Si cine să fie acești martori și vestitori ai Mântuitorului, dacă nu vom fi noi, preoții și slujitorii Lui? Lumea se clatină în jurul nostru: noi să fim tari în Domnul. Sufilete caută un reazim, noi să le dăm pe Hristos. Oamenii rătăcesc speriați cu gândul la primejdia de mâine: noi, preoții, să-i chemăm la Betleem, la Pruncul Iisus, să le arătăm dragostea lui Dumnezeu și mântuirea în Hristos.

să-l rupă zapșul prin care oamenii erau chiușiți atât timp. Despre jertfa Domnului pentru noi, poporul crede că a fost atât de roditoare încât a transformat nu numai frea omenească, ci Cosmosul întreg. Grâul e făcut din carnea ruptă din Hristos de pe Cruce. Trupul Domnului dă îmbelșugare la tot pământul (p. 158).

Maica Domnului este apărătoare neamului omenesc. Cu fiiorul ce-l dăm preotului la Bobotează, ea scoate sufilete noastre din iad. Fecioria Maicii Domnului e un fapt neîndoielnic. Numai Trifon cel nebun (1 Febr.) a putut crede așa ceva. Ceilalți sfinți, chiar dacă sunt prea umantizați, sar în ajutorul creștinilor. Și eshatologia poporului nostru, cu toate credințele și obiceiurile lui — autorul n'a consultat și studiul lui Gavrilă Pop: Datinile Romanilor și Românilor la înmormântare, Blaj 1896 — este profund creștină. Credința în vămile văzduhului va putea fi interpretată, pe baza filosofiei creștine mai nouă (Berdiaev) și a tradiției ortodoxe, ca un adevăr care explică multe lucruri din tainele vieții de după moarte.

Mai amintesc doar credința despre rat pe care poporul nostru îl spiritualizează atât de mult — deși vor fi și acolo pahare pline și bucate bune, — încât are un caracter de sfințenie și curățenie serafică. El nu este, ca Olimpul vechilor greci,

obiectul unor dorințe refulate în duh freudian de subconștientul libidinos al omului, ci e un loc pe care-l admiri ca fiind mai frumos decât pământul oricât de plăcut ni-ar fi, dar pe care nu-l poți dori fiindcă ești om.

Despre creștinismul de atitudine — cum se exprimă autorul — și despre anumite atitudini etice care par a trăda o lipsă a credinței în Dumnezeu, nu socot de necesar a mai vorbi aici. Trebuie să citești într'adevăr toată lucrarea dlui Th. Fecioru spre a-ți da seama de ce dl prof. Marin Ștefănescu a putut spune (Filosofia românească, Buc. 1922) că filosofia neamului nostru este din cele mai adânci din câte se pomenesc pe pământ.

Trebuie numai să știți să citești și să înțelegi producțiunile sufletului popular. Și dl Th. Fecioru a dovedit cu prisosință că a înțeles acest lucru. Poate ar mai fi fost necesar și o analiză a credinței poporului privitoare la lucrarea tainelor asupra vieții omenești. În parte a făcut-o, dar dacă lua în seamă și „viersurile” dela botez („aghioasele”), cele dela prohod și înviere, ca și cele cântate de cantori la înmormântări, ar mai fi dat încă un aspect de interpretare creștin-românească.

Sigur însă că lucrarea dlui Fecioru este încă desul de generală și de suprafață. Ar fi de dorit să se încerce sondajii

adânci în spiritualitatea poporului de către înșiși teologii noștri spre a se putea mai bine prețui acest sur din adâncimi care ni-a păstrat ființa neamului. Până-acum cele două studii datorite, unul pâr. Dom. Ioanescu (: Dogma ortodoxă în cugetarea și viața poporului nostru, Buc. 1931) și altul pr. Olimp Constantinescu (Sentimentul religios în literatura populară, partea I Chișinău 1928) sunt încă puțin lucru. Lucrarea dlui Th. Fecioru, ajutată și ea mult de concluziile prof. N. Cartoian (: Cărțile populare în literatura rom. I, Buc. 1929) și Lucretia Blaga, a deschis un drum. Și a mers pe el drept și cu destul folos. Iată de ce îl transmitem caldele noastre felicitări.

Pentru frumusețea concepției ei nu pot încheia aceste rânduri fără să citez în întregime o capod'operă a evlaviei românești, o rugăciune populară, care sintetizează întreagă dogmatica minunată a noastră:

Cruce 'n casă,
Cruce 'n masă,
Cruce 'n tus-patru cornuri de casă.
Dumnezeu cu noi la masă,
Maica sfântă la fereastră,
Ingerașul mă păzește,
Sfânta cruce măntărește,
Ingerașul mi-l luminează,
Sfânta cruce mi-i hodină.
Este o datorie a noastră a fiecăruia de a cunoaște cât mai bine sufletul neamului nostru.

Pr. Dr. Teodor Bodogae

Candid C. Mușlea: O dinastie de preoți și protopopi Radu Tempea, (șase generații de preoți și protopopi din aceeași familie). Inst. de arte grafice „Astra” Brașov, 1939. 117 pg. 75 lei. — osv. Simin

Fără îndoială că una dintre cele mai distinse figuri de preoți, care se remarcă prin activitatea deosebită ce o desfășoară, este de sigur și pâr. prof. Mușlea, dela liceul nostru confesional din Brașov, ce poartă numele nemuritorului mitropolit Șaguna.

Sf. Sa, pe lângă cultul evanghelic ce-l desfășoară în ogrul Domnului, pe lângă sârguința ce o depune pe altarul școlii, se mai arată a fi încă și un asiduu și iscusit cercetător al trecutului nostru național și bisericesc din ținutul Bârsei și toate afirmațiile și le întemeiază pe documente, scoase, mai ales, din arhiva, bine organizată a municipiului Brașov. Trebuie să remarcăm că studiul de față nu e primul rod al silințelor P. C. Sale, activitatea sa publicistică mai fiindu-ne încă cunoscută și din alte lucrări, (protopopi de altădată ai Brașovului). Dsa este un suflet neobosit în această privință.

De data aceasta desgroapă din trecutul uitării viața plină de sbucium și strădanii altor venerabile figuri de protopopi brașoveni. Este vorba de familia Tempea, care a dat pe seama bisericii sf.

Când toate se clatină, când toate se prăbușesc, oamenii cer o mărturie a proovedurii noastre, cer o încredințare a puterii lui Hristos: Noi, preoții, trebuie să le-o dăm prin viața noastră, prin țaria credinței, prin puterea dragostei și a jertfei pentru Hristos. Azi mai mult ca oricând noi preoții trebuie să fim adevărații martori și vestitori de foc ai Mântuitorului. Altfel va fi vai nouă.

Preot Nicolae Vonica

Alții despre Sibiu

In revista „Gând Românesc” din Cluj, Nr. 7-8 din 1939, închinat celor două, zece de ani de viață spirituală în Ardealul de după unire, dl Zevedeu Barbu dedică în studiul: „Moment ardelean în gândirea românească” următorul pasagiu Sibiului ortodox:

„Viața spirituală a bisericii, în special teologia, se resimte, în prima linie, de noua configurație politică și socială a Ardealului. Pe când înainte, biserica își asumase, pe lângă rolul duhovnicesc necesar și un rol național, care o ținea în permanentă legătură cu condițiile cotidiene de existență ale Ardealului, în noua configurație, se poate desprinde de aceste condițiuni. Înăuntrul bisericii, printre păstrătorii credinței și luptătorii naționaliști, încep să apară spirite cu pasiunea intelectuală pură. Teologiile ardelenesi devin centre de preocupări speculative și elaborări de idei de înaltă cultură religioasă. La Sibiu, spre exemplu, D. Stăniloae, încearcă, cu un deosebit talent, alături de gândirismul bucureștean și filosofia etnicistă a lui Lucian Blaga, să dea o față teoretică ortodoxiei, prin apropierea ei cât mai nemijlocită de concepțiunea creștină originară. Discuțiile încearcă să facă din ortodoxism un stil de viață cu caractere bine determinate și astfel să-l prezinte ca o osie a existenței spirituale românești. Înși lucrul cel mai important pentru discuțiunea noastră e faptul că Sibiul scutură o seamă de idei cu posibilități noi de explicare a creștinismului. Astfel, devin cunoscuți un șir de gânditori ruși, ca: Soloviev, Bulgakoff, Berdiaeff, Chestoff și alții. Dela acești gânditori curioși ortodoxia își lărgeste în mod considerabil orizonturile de respirație; ea primește atribute determinative, neexplicite până aci. Față de catolicism, ea se arată mai organică, mai vitală, în ea se naște „biserica trăitoare”, după expresia lui Berdiaeff și tot așa adevărurile ei sunt mai totalitare, mai existențiale, dacă ne exprimăm cu termen de școală filosofică. Teologia a mai câștigat în forța speculativă și prin discuțiile comparative asupra teologiei dialectice protestante. Aici, amintim, pe lângă Stăniloae, numele lui N. Balca”.

Nicolae din Schei șase generații de preoți plini de vrednicie, toți șase cu pronumele de Radu.

Trei dintre ei nu s’au remarcat prin nimic deosebit, în afară de cucernicia și curățenia sufleturilor, — în schimb însă celalți trei, pe lângă calitățile amintite, și-au câștigat merite mai însemnate pentru biserică și neamul nostru și s’au făcut cunoscuți, prin faptele și scrisul lor, și dincolo de granițele de atunci ale Ardealului.

Unul din ei scrie pe la anul 1716 istoria bisericii al cărei slujitor era. Manuscrisul, care se păstrează încă și astăzi în arhiva bisericii sf. Nicolae, poartă titlul de „Istoria Besoareceli Șchlailor Brașovului”. Erudiții academicieni Sextil Pușcariu și I. Lupaș găsesc cuvinte elogioase despre această cronică. Din ea se vede tinuta energetică a inimosului protopop brașovean, nu numai în luptele sale cu sașii, ci și atunci când era vorba să se opună încercărilor de unire.

Tempea a fost toată viața un îndărjit dușman al unirii și un vajnic apărător al drepturilor scumpele noastre ortodoxii. Această cronică mai este însemnată și prin faptul că face un fel de trecere dela istoriografia simplă și cronicărească, la cea sistematică și documentată.

Atitudinea lui plină de demnitate, apărarea celor oprimați pe care fără frică

Pentru a urma pe Pruncul Iisus

La sărbătorile Nașterii Domnului Biserica creștină proslăvește una din cele mai mari taine ale creștinismului: Intruparea Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu.

Pe lângă partea ei teoretică, de o mare adâncime metafizică și de o importanță fundamentală pentru sistemul doctrinei creștine, dogma Intrupării are și o latură practică, și anume o largă aplicare în domeniul vieții morale a creștinului, întrucât răspunde la multe cerințe ale sufletului.

Păcatul strămoșesc n’ a stâns dorința omului după cer. Toată istoria culturii umane, până la venirea în lume a Pruncului, e străbătută de nostalgia mistică, de strădania de a o recăștiga. Filosofia și arta antică nu sunt, în fond, altceva decât o încercare zadarnică de a redobândi fericirea și deplinătatea pierdută. Întregă omenirea întindea mâinile spre ceruri cu strigăt de mântuire, ea voia să intre în legătură intimă cu Dumnezeu, dar observa totdeauna, cu durere, că Dumnezeu trăește în lumină inaccesibilă, că este neajuns de puternile omenestii. Omenirea dorea, ca Dumnezeu să se coboare la om și să devină accesibil pentru el. De aceea toate religiile păgâne nu se mulțumeau cu cunoașterea abstractă a lui Dumnezeu, ci doreau să-L vadă și să-L pipăie.

Această dorință s’ a împlinit, când Dumnezeu și-a deschis cerurile și s’ a coborât pe pământ în neprihănita Intrupare din Sf. Duh și din Preacurata Fecioară, — acum omenirea vede pe Dumnezeu în cea mai palpabilă realitate. Tocmai când era mai desperată, omenirea putea exclama cu nesfârșită bucurie: Cu noi și cu adevărat este Dumnezeu!

Dumnezeu adevărat, Pruncul Iisus, este totodată om în sensul deplin al cuvântului; în El s’ a realizat total idealul de om. El ne arată omul așa cum trebuie să fie.

Cu toții ne străduim să umplem cu o realitate vie noțiunea de om desăvârșit, să devenim oameni deplini, perfecționând însușirile noastre omenestii. Înși istoria nu cunoaște ființă care să fi ajuns la desăvârșirea unui model universal de urmat. Ea vorbește despre diferite genii, dar nu despre oameni cari ar putea fi considerați ca realizarea totală a idealului omenesc. În această direcțiune, este mult grațioasă strădania lui Diogen, care — ziua ’ n amiaza mare căuta, cu felinarul în mână, un om și nu-l putea găsi. Înși tot din mijlocul păgânilor, prin gura lui Pilat, se ridică contra lui Diogen un glas, care vestește că omul s’ a găsit: „*lată Omul!*”, — zice Pilat, arătând mulțimii pe Domnul nostru Iisus Hristos.

și-o ia asupra sa, lupta lui pentru neamul nostru necăjit și asuprit, sunt fapte ce-i vor păstra pururea vie amintirea în sufletul românilor brașoveni.

Un alt membru al familiei Tempea publică, la anul 1797, a doua gramatică românească, în calitate de director al școalelor naționale neunite din principatul Ardealului.

Calitățile acestui cucernic slujitor al Domnului sunt recunoscute și de străini. El este apreciat ca om cult, cu frumose cunoștințe de limbă, bun predicator și cu totul devotat pentru misiunea sa.

Ultimul dintre Tempești se face cunoscut prin scrisul său și dincolo de granițele Ardealului.

După mai multe neplăceri și nelăzgeri, avute cu eplropii bisericii, părăsese pentru todeauna Brașovul și trece în Vechiul regat, unde ajunge rector al seminareului episcopesc din Râmnicu-Vâlcea.

Ca rector el s’ a îngrijit nu numai de disciplina și partea materială a discipolilor săi, ci tot pe-atât de mult și de latura lor spirituală. Era un pedagog iscusit și bun conducător de școală. Dovadă sunt scrierile ce ne-au rămas dela el.

Aceasta ar fi munca desinteresată și plină de realizări, depusă cu prisosință în via Domnului și slujba neamului a acestei destoinice dinastii de preoți. Rolul lor e

în persoana Pruncului Iisus, nu se arată numai Dumnezeu, ci și omul așa cum trebuie să fie. Pruncul Iisus nu este numai axa lumii și a istoriei universale, ci, totodată și cea mai sublimă pildă de urmat. El întručujează în sine culmea desăvârșirii morale și cea mai desăvârșită concepție de viață.

Dar Pruncul Iisus a adus în lume pe lângă chipul adevăratei desăvârșiri creștine și arătarea drumului și puterea care duce la aceasta. El este nu numai modelul nostru de urmat, ci și izvorul și crainicul adevărului mântuitor, cultivă în noi viața duhovnicească, urcându-se pe culmi de sfințenie. A se uni eu Dumnezeu poate numai acela, care urmează pe Pruncul Iisus, care trăește în, cu și prin Hristos.

Iată de ce astăzi trebuie să ne hotărîm cu toții a urma chemările Sf. Scrip-

turi, care ne îndeamnă mereu să fim „asemenea icoanei Fiului” (Rom. 8, 29); să ne străduim ca Hristos să prindă chip în noi (Cf. Galat. 4, 19); să-L primim pe Hristos în lăuntru nostru, în sufletul nostru, așa ca El să fie principul de viață în noi.

Vremurile în care deșertăciunile vieții pământești se manifestă atât de puternic, sunt deosebit de îmbietoare pentru libertatea din cătușele prea multor preocupări lumestii, și avântarea spre înaltul cerului, realizând chemarea sfântă ce se ridică din mijlocul Praznicii Nașterii Domnului: „Căți în Hristos v’ ați botezat, în Hristos v’ ați și mbrăcat”.

A face întocmai, este cea mai ploasă și fericită prăznuire a Nașterii Pruncului Iisus.

Prof. Corneliu Sârbu

Preotul și sănătatea poporului

Asistența curativă

(Urmare și sfârșit)

Desigur că de cele mai multe ori nu e de ajuns o singură vizită la un bolnav sau la un rănit. Ci, după gravitatea cazului, e nevoie ca preotul să mai treacă pe la el și să-l cerceteze din nou și a lua noi măsuri, a da noi sfaturi și sfaturi. Și să facă aceasta cu dragoste și voce bună, amintindu-și de cuvintele Mântuitorului care ne zice: „Orce ați făcut unuiia din aceștia mai mici frați ai Mei, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25, 40). Trebuie să ne obișnuim a vedea pe Domnul Hristos suferind lângă toți suferinții și necăjiții din lume și atunci nu vom mai fi atât de nesimțitori și mofturoși în fața atător suferinzi și năpăstuiți cari ne înconjoară.

III. Cum acesta ar fi programul asistenței curative de prim ajutor. Căci aici nu putem decât să dăm un program de lucru și un îndemn sfânt. Nu ne putem extinde la chestiuni de amănunt referitor la fiecare caz de boală, la felul medicamentelor și sfaturilor de prim ajutor. Acestea sunt chestiuni de specialitate și despre ele un doctor ar trebui să scrie o carte întreagă, care să fie la îndemâna orcu vrea să lucreze în ofensiva sanitară la sate. Dar până vom avea acea carte, trebuie să ne mulțumim cu puținele tratate de medicină populară pe cari le avem azi.

De multe ori însă din primul moment vedem că bolnavul la care am fost chemați, pe lângă sfaturile și primele noastre ajutoare, are nevoie urgentă de consultul unui medic sau chiar a fi dus la un spital. Alteori ajungem la această

concluzie abia după 2-3 zile de supraveghere și ajutoare. Orcare ar fi cazul, preotul trebuie să îndemne pe bolnav sau pe casnicii lui să cheme pe medic cât mai neîntârziat, sau dacă nevoia o cere, să se ducă la spital, ca de pildă în cazurile de apendicită acută etc. Este ceea ce a făcut Samarineanul milostiv. După ce a legat ranele celui căzut sub loviturile tâlharilor, l-a ridicat, l-a pus pe dobitocul său și l-a dus la o casă de oaspeți spre a-l îngrijii. Iar după câteva zile întorcându-se a plătit pentru îngrijirile date. De aci se vede că cel rănit era atât de slab de puteri, că primele ajutoare date de Samarinean nu au fost de ajuns. El nu putea nici să meargă. Și se mai vede că era și sărac în urma jafului în cât n’ a avut nici cu ce să-și plătească îngrijirile date.

În satele noastre parabola aceasta a Mântuitorului trăiește în carne și oase până în amănunte și până la sfârșit, mai ales în ce privește cel căzut între tâlharii boalelor. Sunt mulți greu loviți, lipsiți de puteri și lipsiți de bani. Nici nu pot să se mai vaete și nu îndrăznesc nici să ceară ajutor, ci putrezesc de viu, cu zile, și nelecuiți. Sunt mulți cari așteaptă un Samarinean milostiv să treacă pe lângă ei, să le vadă suferința și să le-o lécuiască. Dar trec numai „preoți” și „leviți” nepăsători (Luca 10, 31-32). Ah, ce grozăvie împietrire a inimii la mulți creștini de azi!

Ce putem face oare pentru acești nenorociți? Nimic altceva decât ce a făcut Samarineanul Milostiv. Doar pen-

mare în trecutul nostru național, bisericesc și școlar.

Numele lor, spune cu multă dreptate păr. Mușlea, ar fi trebuit să fie dat unei străzi principale, unei școale, unei tipografii, sau altei instituții de folos obștesc din Brașovul românesc.

Scrisă cu obiectivitate și putere de discernământ critic, calități necesare orcu lucrări istorice care vrea să rămână pentru posteritate, într-o limbă clară și curgătoare, cartea aceasta prilejuește o lectură agreabilă pentru oricine vrea să cunoască o pagină din trecutul Brașovului ortodox.

Recomandăm cu bucurie cartea păr. Mușlea, care, prin șirul lucrărilor scoase la iveală, face un neprețuit serviciu Bisericii noastre de dincoace de Carpați.

Pr. Ioan Iltie.

Constantin Iosif Jirecek despre raporturile româno-bulgare în veacul al XIV-lea

Pentru cei cari vor să înțeleagă marile probleme ale prezentului și să prevadă întrucâtva viitorul, istoria este cea mai bună călăuză. Te preocupă o problemă serioasă, de ordin politic, istoria îți deschide paginile ei și-ți arată calea pe care trebuie s’ o apuci.

De mai mulți ani, mi-am pus, mereu, întrebarea: de ce oare raporturile între noi și bușari n’ar putea fi mai strânse și mai amicale?

Ne-am format ca popor, și unii și alții, pe vechiul și tenacele trunchi tracic, de ce atunci răceală și indiferență unii față de alții? Avem multe obiceiuri comune, explicate prin aceeași veche moștenire tracă; de ce atunci sloiul de ghiață între cele două maluri ale Istrului? Fosta oare totdeauna așa? Nu!

În istoria bulgarilor de C. I. Jirecek, apărută în limba germană la Praga în 1876, am avut bucuria să constat că în vremea independenței lor, în evul mediu, altfel au fost raporturile dintre noi și frații noștri întru ortodoxie din dreapta Dunării.

Veacul al 14-lea e veacul de îngropare al independenței bulgare, dominată de semilună și de învierea a unui nou stat independent la gurile Dunării, eliberat de sub coroana Sf. Ștefan.

Mai mult de o jumătate de veac regatul țarilor bulgari a fost vecin cu țara Basarabilor independenți. În tot acest timp, până la totală ocupare a Bulgarilor de către Osmanlâi, raporturile între noi și vecinii dela sud au fost mai mult decât amicale, au fost raporturi frățeste, în domeniul politic, militar și religios.

Viața politică în evul mediu se con-

tru noi toți a spus Domnul pilda Lui. După ce am cercetat pe bolnavi, după ce le-am dat primele ajutoare, dacă e cazul grav, trebuie să-i ducem la doctor sau la spital, dacă ei n'au posibilitatea s'o facă. Ei dar asta-i prea mult, va zice cineva. De unde să am atâția bani, când lea fa abia-mi ajunge pentru familia mea?

De sigur că va fi peste puterile noastre. Totuși uneori putem să ajutăm și noi pe bolnavii săraci, după puterile noastre. Mai mult nu ne cere nici Dumnezeu. Ceeace trebuie să facem și putem face, e altceva. Anume trebuie să organizăm în satele noastre un sistem de ajutor mutual în caz de boală, un fel de mici asigurări sociale parohiale. Dar despre lucrul acesta vom scrie pe larg în capitolul următor. Aici vom mai spune câteva cuvinte despre ajutorul pe care-l poate da preotul în timp ce un enoriaș al lui e sub tratamentul medicului de circumscripție.

După ce la îndemnul preotului a fost chemat medicul, el lasă acestuia toată grija, stând însă gata să-l ajute la nevoie. Anume se întâmplă ca medicul de circumscripție nu locuiește în comuna noastră. El vine, cercetează, pune diagnosticul, prescrie medicamente și dă sfaturi. E bine ca la vizita medicului să fie și preotul de față să vadă despre ce e vorba. Căci nimeni ca preotul nu poate sta în ajutorul bolnavului și în ajutorul medicului, totodată, când acesta e departe de bolnav. Preotul poate trece zilnic pe la casa bolnavului spre a urmări evoluția boalei, luarea medicamentelor și urmarea sfaturilor date. El poate sesiza simptomele unei agravări care ar cere o nouă intervenție medicală. Atunci el va recomanda chemarea medicului curant. De asemenea poate comunica în scris medicului despre mersul boalei.

Iată atâta bine pe care-l poate face preotul pentru asistența medicală curativă la sate. Desigur că aici n'am spus totul despre ceea ce se poate face în acest domeniu, căci nu e specialitatea noastră, ci vrem să dăm doar unele îndemnuri și oarecare îndrumări generale pentru lucrul preotului în lupta de apărare și de întărire a sănătății poporului nostru.

Mai adăogăm că preotul să fie cu grijă să nu se molipsească de la bolnavii pe cari îi cercetează. În privința aceasta preotul trebuie să-și ia unele măsuri de prevedere și igienă preventivă. Anume de câteori cercetează bolnavi molipsitori, e necesar ca ieșind în curte, pentru plecarea, să se spele pe mâni cu alcool sau alt antiseptic potrivit, din sticlucă pe care trebuie s'o aibă la el. Căci dacă vine cu mâinile infectate acasă, lasă microbi pe clanța ușilor.

funda cu viața dela curte, cu dinastia. între dinastia Șigmanzililor dela Vidin și între aceea a Basarabilor dela Argeș au fost strânse raporturi de rudenie. Țarul Ion Alexandru (1331—1365) a fost ginerile lui Ion Basarab și cumnat deci cu Nicolae Alexandru pe a cărei soră, Teodora, o ținea în căsătorie. Din cauza unei evreice frumoase (v. Jirecek pag. 320 „Schöne Hebraerin“) Teodora fu repudiată. Fiul Țarului Ion Alexandru și al Theodorei Basarab, Ion Strașimir, la rândul său se căsătorii cu verișoara lui primară, Ana, ficia lui Nicolae Alexandru Basarab și soră deci cu Vlaicu Vodă și cu Anca regina sârbilor. Nicolae Alexandru Basarab știu și reuși să-și creleze raporturi de bună vecinătate, prin căsătoria celor trei fete, cu toți vecinii. Ion Strașimir pe lângă că-i era nepot de soră, îi era și ginere, Ștefan Uroș regele sârbilor ținea pe Anca, iar a treia fiică, Elisabeta, era soția marelui Palatin al Ungariei.

Din cele de mai sus, se vede cât de apropiați au fost ultimii țari ai Bulgariei de familia noastră domnitoare, când gineri, când cumnați, nepoți, veri și soți. Firește, această strânsă legătură între cele două case domnitoare a avut multe înrăuriri asu-

Dar nici prea mult nu trebuie să se teamă de microbi. Ci doar să se păzească atât cât poate, să nu stea prea mult și prea aproape lângă bolnav, iar când pleacă dela el să-și desinfecteze mâinile, căci prin ele ne infectăm mai ușor. Iar grija cea mare s'o lăsăm în seama Domnului, căci lucrătorii Lui suntem și El ne păzește. De altfel atât suntem de plini de fel de fel de microbi, că dacă nu ne-ar apăra grija Domnului ar trebui să fim cu toții mereu bolnavi.

Pr. Nicolae Vonica

INFORMAȚIUNI

De Sf. Sărbători, ale Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, urăm tuturor abonaților și cetitorilor acestui ziar mulți ani cu bine și pace!

Cererile preoților. — cari doresc să se prezinte la concursul din 15 Ianuar 1940, în localul Școalei de aplicație din București, pentru ocuparea locurilor vacante de preoți militari-activi cu gradul de căpitan, — se înaintează până la 10 Ianuar 1940 către: Inspectoratul Celerului Militar din Alba Iulia, unde se dau orice alte informații.

Număr festiv. Ziarul „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ din Sibiu, cotidianul conducător al sașilor ardeleni și a tuturor germanilor pământeni din țară, și-a publicat pe ziua de 13 Decembrie 1939 numărul 20.000, scoțând cu acest prilej o ediție festivă. Acest număr jubilar conține salutările dlor miniștri *Silviu Dragomir* și *Alex. Radian*, și arată devotament patriei și națiunii reflectând în oglinda trecutului toată munca depusă de poporul sașilor, până astăzi pe plaiurile țării noastre. Ziarul reprezintă astfel o mărturisire a germanilor fruntași din România pentru patrie și stat, și pentru stimă și înțelegere reciprocă între popoare. Numărul festiv are 104 pagini, cu multe fotografii de actualitate și o parte de anunțuri. — Felicităm călduros pe confracții dela *Tageblatt* și le dorim și mai departe spor la muncă în aceeași linie, străbătuți de același sentiment al iubirii sincere de țară românească.

Și în Ungaria. Din ordinul ministrului de interne dela Budapesta, au fost oprite în Ungaria mai multe secte religioase învinovățite că au propovăduit învățături antimilitare. Creștinii maghiari au primit știrea cu patriotică mulțumire.

ȘTIRI LOCALE

Meseriașii pentru concentrați. Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu va da, în ziua întâi de Crăciun, seara, la „Unicum“, o serbare cu frumos și bogat program. Venitul ei este menit ajutorării celor concentrați. Programul serbării conține: colinde, cântece din

popor, dirijate de dl Gh. Șoima, și teatru sub conducerea dlui D. Axente. Publicul este invitat să ia parte în număr cât mai mare.

Răscumpărare. Dl Ștefan Duca își rescumpără felicitările de ziua numelui, dăruind 200 Lei la „Fondul Victor și Eugenia Tordășianu“ pentru înzestrarea fetelor sărace, dar cu alipire către Reuniunea meseriașilor români din Sibiu.

Citiți, sprijiniți și răspândiți ziarul **Telegraful Român**

Nr. 435/1939

(101) 2—3

Concurs

Se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în *Telegraful Român*, pentru întregirea parohiei vacante **Hașdău**, cu filiile **Dobâca** și **Goleș**, din protopopiatul Hunedoara.

Venitele parohiei:

1. Locuință parohială corăspunzătoare.
2. Câte 2 măsuri porumb nesfărâmat (măsura à 30 litri), sau prețul de plată al unei măsuri de porumb sfărâmat, dela fiecare familie din materă și filii.
3. Stola obișnuită în parohie.
4. Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesic ortodox român al Hunedoarei în termenul indicat.

Candidații vor anexa la cererea de concurs și concesiunea dela P. V. Consiliu Arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidații se vor prezenta, cu incuviințarea prealabilă a oficiului protopopesic, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuți de către parohieni. Hunedoara, 21 Noemvrie 1939.

Oficiul protopopesic ortodox român al Hunedoarei în înțelegere cu consiliul parohial.
Nicolae Suciu
protopop

Nr. 44/1939 par.

(99) 3—3

Anunț de licitație

Consiliul parohial ortodox român din Apold, tractul Sighișoara, T.-mare, dă în licitație publică repararea și adaptarea casei parohiale, pe baza planului și devizului, aprobat de P. V. Consiliu Arhiepiscopesc cu Nr. 9772/1939.

Licitația se va ținea în 29 Decembrie 1939, în localul „Casa culturală“, la ora 15; în caz de nereușită a licitației, se va ținea a doua licitație la 7 Ianuar 1940 în acel local și aceeași oră.

Parohia nu dă nici un fel de material.

Ofertanții vor depune odată cu ofertele, ca garanție 5% dela suma devizului de 301,814 Lei, în numerar sau efecte de stat, care garanție, după aprobare se va majora la 10%.

Planul și devizul se pot vedea în orice zi la Oficiul parohial.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea unuia dintre cei trei ofertanți din urmă.

Comuna bis. pentru deplasări nu dă nici o rebonificare.

Apold (Sighișoara), 25 Noemvrie 1939.

Oficiul parohial:

Pr. Chirion Muntenu
paroh

Epitropi:
Zaharie Petrează ep. I
Emanoil Morar

Nr. 1097/1939

(98) 3—3

Concurs repeșit

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Dridif**, protopopiatul Făgăraș, se publică a treia oară concurs, cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în *Telegraful Român*.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiunea parohială: 7 feldere arătură, 1 jug. 800 st. p. fanaș, iarba din cimitire și din curtea bisericii.
3. O felderă de bucate dela fiecare gazdă, sau echivalentul în bani după piața Făgărașului.
4. Stola uzitată în parohie.

Cererile de concurs, însoțite de certificatele de studii și de incuviințarea de candidare dela autoritatea superioară bisericească, se vor înainta oficiului protopopesic Făgăraș în termenul deschis.

Concurenții se vor prezenta, cu prealabila înștiințare a oficiului protopopesic, în parohie, pentru a se face cunoscuți poporului.

Făgăraș, la 13 Noemvrie 1939.

Pavel Borzea
protopop

AVIZ

Conform ordinului P. Venerabilului Consiliu Arhiepiscopesc Nr. 11.998—1939 Ep., s'au tipărit și pus în vânzare pentru Oficiile protopopești și parohiale **CHITANȚIERE** de 100 file cu Lei 65, de 200 file cu Lei 100 și **ORDINE DE PLATA** de 100 file cu Lei 65, de 200 file Lei 100.

La comande de un Chitanțier și un Ordin de plată de câte 100 file spesele sunt de Lei 30, iar la cele de 200 file spesele sunt de Lei 35.

Se pot comanda la Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimițându-se prețul împreună cu spesele prin mandat postal.

Contra ramburs nu se trimit.

lugării franciscani dela Vidin și fiind pe bulgari de catolicizare.

Patriarhul Eutimie a înțeles acest gest și a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a-și arăta recunoștința lui față de domnul Românilor, Scrisorile lui către Nicodim dela Vodița, și către episcopul de Severin, Antim, sunt mărturie de frățească colaborare.

Dacă, în secolul al 14-lea, Jirecek arată raporturi așa de strânse între noi și bulgari, de ce, azi, când suntem iar două state independente să nu reluăm raporturile frățești, de altă dată, dintre țarul Ion Strașimir și marele voevod și domn Ion Vladislav Basarab?

E bine să știe și aci și acolo că nici un stat imperialist nu s'a oprit la Dunăre, fie că a venit din sud sau din nord, și că o condiție sine qua non de menținere a independenței și integrității statelor balcanice constă în amicala lor colaborare.

Prof. Ion Hurdubețiu

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

pra felului de alcătuire a divanului tânărului principat muntean. Ucenicia în ale cancelariei și a felului de a conduce țara, sub raportul administrativ, și în ce privește redactarea actelor slavone, ai noștri au făcut-o la curtea vechilului regat al Bulgariei, care și el la rândul-i, în sute de ani, le învățase toate dela Bizanț.

După incorporarea Bulgariei la imperiul otoman și după ce acesta își puse capitala în Bizanț, noi am fost singurii continuatori ai tuturor orânduinelor bizantine, trecute la noi prin filiera bulgară.

Din punct de vedere militar, primul nostru Mare Voevod, Ion Basarab, a fost aliatul Țarului bulgar, Michael, tatăl lui Ion Alexandru. Impreună cu nefericitul său cuscru, au luptat la 28 Iunie 1330, pe malurile Strumei, contra sârbilor. Ștefan Uroș al III-lea, supărat pe Michael că i-a trimis soră-sa la mănăstire și că o principesă bizantină i-a luat locul, îi declară război. Ajutat de 1000 de cavaleri germani implătoșați în bronz, adevărate tancuri călărețe, câștigă bătălia dela Velbuzd. Bulgaria nu-și pierde acolo numai regele, dar și supremația ei în Balcani, pentru totdeauna.

Când puternicul rege angevin, Ludo-

vic cel Mare, va căuta să profite de slăbiciunea Bulgariei, acela care va ajuta pe Strașimir să-și reia tronul și să alunge pe unguri din Valea Timocului, va fi cumnatul său, valahul viteaz, Vlaicu Vodă.

Principatul lui Vlaicu, față de imensitatea regatului ungar, era o nimica toată, dar aceasta nu l-a împiedecat să ofere mormânt lăcomiei angevine și loc de veșnică odihnă pe malurile Ialomitelor căpitanilor ungurești, Nicolae Voevodul Ardealului, și lui Petru de Jára, vicevoevodul Transilvaniei (v. Arhiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde, vol. 29, pg. 148).

De această victorie românească, dela 1369, au profitat și bulgarii la fel ca și după bravura curcanilor noștri din 1877.

În domeniul religios, clericul bulgari ni-au fost prețioși îndrumători și sprijinitori. Eutimie, patriarhul bulgar dela Târnova, a fost în raporturi amicale cu primul nostru mitropolit Ioakint și a sprijinit la Constantinopol pe fratele acestuia, Antim, ca să fie numit episcop în Banatul de Severin, cucerit de către Vlaicu dela unguri.

Bisericii ortodoxe și Vlaicu Vodă îi aduse un mare serviciu alungând pe că-

Tabla de materii

(Cifrele arată numărul ziarului)

Table of contents with multiple columns listing articles, sections, and page numbers. Includes categories like '1. Articole', '2. Pastorale', '3. Antrefileuri', '4. Probleme, comentarii, corespondențe', '5. Recenzii, notițe', '6. Foisoare', '7. Anunțuri etc.', and '8. Necrologuri'.